

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska

dňa 28. 09. 2021

Peter Majer, hovorca NBS

Dobý deň, vitajte v Národnej banke Slovenska na tlačovej konferencii – Ekonomický a menový vývoj - jeseň 2021. Najnovšie údaje predstavia guvernér Peter Kažimír a viceguvernér Ľudovít Ódor. Pán guvernér nech sa páči.

Peter Kažimír, guvernér NBS

Ďakujem, tak teraz už naozaj ešte raz všetkých vítam na pôde Národnej banky Slovenska a dovoľte mi teda, aby sme spolu uviedli zopár informácií ako vidíme ekonomický a menový vývoj na Slovensku v najbližšom období. Významné a dočasné – takými to charakteristikami by sme chceli, dúfam, že zrozumiteľne opísať dianie na Slovensku v najbližšom období. V najbližších mesiacoch totiž očakávame na Slovensku významný rast spotrebiteľských cien doprevádzaný zase spomalením ekonomickej aktivity. Oba tieto javy považujeme ale za dočasné. Teraz prečo významné - významné preto, pretože v prípade rastu cien hovoríme o rekorde v podstate v posledných desiatich rokoch, v oblasti zase spomalenia ekonomického rastu ideme vlastne upraviť náš odhad ekonomického rastu na tento rok skoro o jednu štvrtinu. A prečo dočasné? Preto dočasné, pretože tie príčiny, ktoré sú za týmito javmi považujeme za dočasné. Ako som už povedal, ceny budú rásť najrýchlejšie za uplynulých takmer desať rokov. Pre celkový príbeh je veľmi dôležité povedať, že to nie je izolovaný jav len na Slovensku, ale že ceny rastú rýchlo v mnohých krajinách Európy, vrátane Nemecka, Rakúska, Českej republiky, takže nie sme s týmto problémom sami vo svete. Súvisí to hlavne s nerovnomerným zotavovaním sa rôznych častí globálnej ekonomiky z pandémie. To je základný dôvod tohto javu. Pandémia ešte aj dnes v niektorých častiach sveta totiž uzatvára továrne, komplikuje a spomaľuje medzinárodnú prepravu a hlavne robí nám komplikácie v oblasti dodávok surovín a súčiastok. A Slovensko je priemyselná krajina s veľkým podielom priemyslu na svojom celkovom ekonomickom modeli, takže o to väčšie problémy, samozrejme, nám spôsobujú takéto logistické poruchy. V iných krajinách zase ľudia a firmy čakajú dlhé mesiace napríklad na nové auto alebo na dodanie ďalšieho nejakého spotrebného tovaru a silný dopyt po tovaroch, ktorých nie je dostatok, samozrejme, ceny tak isto tlačí nahor. K tomu všetkému si musíme ešte pripočítať rast cien energií a tento rast energií súvisí aj so silnejúcim dopytom po elektrine v čase oživenia. Je to taký úplne typický jav v pokrízovom období, ale je tu aj ďalší faktor, ktorý tu bude zrejme pretrvávajúť dlhšie obdobie, a to je rozhodnutie prechodu na nízko uhlíkovú

ekonomiku a tzv. zelenú ekonomiku s menším zastúpením, napr. uholných elektrární s väčšou závislosťou na obnoviteľných zdrojoch - v tomto roku napríklad spojených s výpadkom spôsobeným výpadkom veterných elektrární, spôsobený nedostatkom vetra v niektorých častiach Európy, čiže tých príčin je naozaj veľmi veľa. Čo to teda znamená pre Slovákov a slovenské firmy v nasledujúcom období? Po tohtoročnom priemernom raste cien na úrovni 2,4 % by mala dynamika rastu v budúcom roku postupnejšie zrýchliť a to takmer na 4 % - hovoríme o priemernej ročnej inflácii. Následne v roku 2023 časť týchto príčin by mala podľa nás odznieť a celkový cenový index - alebo ak chcete inflácia - by mala byť niekde blízko nad úrovňou 2 %. Ak sa nás opýtate, či existuje riziko, že inflácia bude ešte vyššia, odpovedáme – áno, to riziko tu je. Môže to riziko spočívať napríklad vo veľmi studenej zime a v ďalšom tlaku na dodávkach plynu a ďalších druhov energií. To všetko by mohlo, samozrejme, tlačiť ceny hlavne energií nahor, ale svoje si ešte môže povedať aj pandémie a miera zaočkovanosti v jednotlivých krajinách Európy, ale aj sveta, ktorá je veľmi, veľmi rôzna. Budem pokračovať našim odhadom ekonomického rastu. Sme exportne orientovaná ekonomika, preto nie je asi ťažké si dať dve a dve dokopy a ak trpíme nedostatkom komponentov, máme síce dostatok objednávok, naše firmy sa nemôžu sťažovať na to, že by nemali dostatočný dopyt po svojich produktoch, ale naše spoločnosti, naše firmy majú problém s bezproblémovými dodávkami tohto tovaru, takže následne máme výpadky exportu a to, samozrejme, ovplyvňuje aj ekonomický rast. V číslach to znamená asi to, že odhadujeme, že by náš ekonomický rast v tomto roku mal byť o jeden percentuálny bod nižšie ako sme pôvodne uvažovali a znižujeme odhad ekonomického rastu na rok 2021 na úroveň 3,5 %. Robia tak aj iné inštitúcie, urobilo tak aj nedávno ministerstvo financií, podľa nás je to veľmi realistický odhad. Časť týchto výpadkov v zahraničnom exporte by sa samozrejme mala nahradiť v ďalších rokoch, a preto zvyšujeme odhad ekonomického rastu v budúcom roku až na úroveň niekde k 6 %. Čo sa týka dobiehania výpadkov spôsobených pandemiou, ak si pamätáte, tak sme predpokladali, že by sme úroveň ekonomického rastu z predkrízového obdobia mali dosiahnuť už koncom tohto roku. Práve kvôli spomenutým problémom v oblasti priemyslu odhadujeme, že v slovenských podmienkach sa dostaneme na predkrízovú úroveň až začiatkom budúceho roku. Ak by sme hovorili o rizikách, riziká tu zostávajú s nami a tie riziká poznáme, treba ich aj pomenovať: V porovnaní s ostatnými krajinami Európy zaostávame v miere zaočkovanosti. Z krajín eurozóny sme v podstate na tom najhoršie, z krajín Európskej únie sme nejakí štvrtí asi odzadu, a to nás, samozrejme, robí zraniteľnými hlavne z hľadiska istej väčšej miery neistoty ako je tomu v iných krajinách. Ak by sme to chceli odčleniť v číslach, tak ak by sme si za príklad zobrali napríklad krajinu ako je Dánsko, ktorá je premiantom v oblasti zaočkovania, tak oproti

Dánsku prichádzame asi možnú miliardu EUR na domácej spotrebe, pretože predpokladáme, že protipandemické opatrenia, aj keď budú oveľa menšie ako pri predchádzajúcich vlnách, opäť zasiahnu nejakou mierou domácu spotrebu. Takže to je cena za malú ochotu očkovať sa a to, samozrejme, môže mať opäť nie úplne príjemný a pozitívny dopad na život istých sektorov našej ekonomiky. Ak by som sa krátko zastavil pri trhu práce – aj tu ešte očakávame isté problémy, to znamená - na jednej strane tu máme už významný nedostatok zamestnancov v niektorých sektoroch, na druhej strane stále nie sme na predkrízových úrovniach z hľadiska čísiel zamestnanosti, takže tieto dva paradoxy idú proti sebe a môžu paradoxne zase pôsobiť na tlak aj pri cenovom vyjednávaní a to môže mať, samozrejme, vplyv aj na rast cien ako takých. Máme ale za to, že nasledujúce dva roky 2022 a 2023 by mali byť už na trhu práce lepšie a mohli by sme vlastne predkrízovú úroveň dosiahnuť v roku 2023. Poslednou správou, pri ktorej sa chcem zastaviť, je mzdový vývoj - a tu očakávame, že v nasledujúcich rokoch nominálne mzdy budú rásť v priemere okolo úrovne 5 % a tou dobrou správou je, že aj pri vyššej inflácii, pripomeniem vám úroveň 2,4 % v tomto roku a 4 % budúcom roku by sme mali dosiahnuť pozitívny rast reálnych miezd, to znamená - napriek vysokému rastu cien v najbližších rokoch by na Slovensku rast miezd, reálnych miezd, mal zostať v plusových číslach. Takže asi toľko na úvod z hľadiska základných informácií a poprosím viceguvernéra Ľudovíta Ódora, aby ma doplnil.

Ľudovít Ódor, viceguvernér NBS

Pekný deň všetkým. Tým, že pán guvernér vlastne prešiel všetky tie oblasti relatívne podrobne, tak ja ukážem len zopár vlastne obrázkov z tej prezentácie. Samozrejme máte k dispozícii celú prezentáciu a môžete sa pýtať aj možno na tie obrázky, ktoré v konečnom dôsledku neukážem. V zásade príbeh je o troch veciach, všetky tri zatiaľ vnímame ako dočasné, to znamená, že aj nárast cien, aj nedostatky komponentov a dokonca aj tú pandémiu stále vnímame ako dočasné. Otázka je, čo to dočasné znamená. V tých našich číslach uvidíte, že závisí od toho, o ktorom ukazovateli hovoríme, ale stále sa bavíme, že na tom horizonte produkcie je to dočasné, to znamená - veď aj život je dočasný, samozrejme, ale nemáme na mysli až taký dlhý horizont. Predpokladáme práve preto, že tieto tri faktory trochu prekreslia tie trajektórie, ktoré sme vám ukazovali predtým, ale odznejú vlastne ešte stále na horizonte predikcie. Takže to sú tie tri veci, o ktorých budem aj ja trochu viacej hovoriť. Vidíme najmä na tej pravej strane, že keď sme tu boli naposledy, tak sme ukazovali, že očakávania firiem svetových sú veľmi intenzívne, pozitívne a bohužiaľ trochu sa to zmiernilo, z časti je to kvôli tomu, že tie nedostatky sú vážnejšie než sme si mysleli, teda nielen my ako v Národnej banke Slovenska, ale my hovoríme

aj s firmami a samotné firmy boli ešte relatívne optimistické napriek tomu, že avizovali nejaké problémy s čipmi, s ďalšími nejakými komponentmi, ale teraz sa zdá tá situácia vážnejšia a teraz už, keď sa s nimi rozprávame, tak majú viac vrások na čele a tak isto aj tá pandémia, kde je veľmi nerovnomerný vývoj, to vidíte zase na tej ľavej strane, že tie vyspelé krajiny nemajú problém s úrovňou zaočkovania na úrovni 50 – 60 %, ale tie ďalšie krajiny, ktoré sú taktiež zapojené do svetového globálneho obchodu ledva dosahujú nejakých 10 %. Takže tieto faktory spôsobili, že trochu je miernejší optimizmus firiem. Potom by som teda prešiel, keď sa bavíme o predpokladoch predikcie na náklady tých vstupov, tak tam vidíte zatiaľ tú teda našu prognózu dočasnosti, že aj tie vstupy sa nejakým spôsobom znormálnia a to vidno najmä v tom, že v tých vyšedených zónach vidíte také kopčeky, to znamená, že po istom náraste tam príde k zlepšeniu situácie a to najmä k vôli tomu, že videli sme to aj napríklad po finančnej kríze, že akonáhle prichádza to oživenie, tak dočasne tie ceny vstupov narastajú a akonáhle tá ponuka na to zareaguje intenzívnejšie, tak situácia sa znormalizuje. Zaujímavý je aj pohľad na tú pravú stranu, kde vidíte, že oproti našej predchádzajúcej predikcii tam sa očakáva výnosy desaťročných vládnych dlhopisov dlhšie na nižších úrovniach, súvisí to teda najmä so zmenou stratégie ECB, so zmenou forward guidance, čo to je - zase som zabudol, to je - budúce usmernenie, takže my to používame väčšinou v jazyku z ECB. Takže vidno to, že aj tá menová politika je trochu agresívnejšia. Samozrejme, prečo sa to robí, preto sa to robí, lebo od tej krivky závisia aj ceny úverov pre celý podnikový sektor, takže čím je tá krivka nižšie, tak tým lacnejšie sú úvery pre podnikový sektor a to môže stimulovať potom oživenie výraznejšie. Toto je inak zaujímavý graf, že takmer musíte si zobrať lupu, aby ste videli ten rozdiel v prognóze ohľadom zahraničného dopytu, len bohužiaľ teraz ten dopyt neurčuje celkovú ponuku kvôli tomu nedostatku tých komponentov. Takže dopyt by tam bol, firmy majú objednávky, ale bohužiaľ nedokončené autá alebo nedokončené výrobky stoja na sklade, lebo nemajú do toho tie komponenty, ktoré momentálne nie sú k dispozícii. K tej epidemiologickej situácii sa ešte vrátim na nejakom ďalšom grafe. No a tu je vlastne ten príbeh, ktorý hovoríme, že tie tri faktory, ktoré som spomínal, znižujú tú trajektóriu teraz, ale z časti to vieme dobehnúť neskôr, nie celý príbeh, lebo nedá sa všetko dobehnúť v tej produkcii, ale akonáhle tie komponenty budú, tak pravdepodobne bude možné veľkú časť - my rátame, že viac ako polovicu toho, čo teraz vypadne - vieme dobehnúť potom neskôr. Takže práve preto museli sme ísť kvôli týmto nepríjemným - ale napriek tomu, že dopyt tam je, tak ideme dole s prognózou ekonomického rastu. A tu sme vyčíslili v zásade, že to dokáže odobrať tie komponenty niekde na úrovni toho 1 % z hospodárskeho rastu. Súkromná spotreba – tam vlastne ten príbeh je taký istý ako v minulosti, zatvárame – nízka spotreba, otvoríme – vysoká spotreba, zase zatvoríme – zase

nízke, takže tak taký jo-jo efekt tam vidíme a teraz taktiež očakávame taký jo-jo efekt, ale menšieho rázu, lebo nečakáme také výrazné už protipandemické opatrenia napriek tomu, že nejaké prídu, ktoré vám za chvíľu ukážem. Na trhu práce je tiež relatívne zaujímavý vývoj, ten zaujímavý vývoj je v tom, že napriek tomu, že tá nezamestnanosť nie je na historických minimách, stále je väčší a väčší problém zohnať pracovnú silu do niektorých odvetví, že máme ešte vysokú nezamestnanosť, ale zase na druhej strane nevieme zohnať ľudí. To môže súvisieť napr. aj s pandemiou v tom, že tí ľudia, ktorí odišli z gastrosektora alebo z iného sektora nechcú sa tam vrátiť, lebo ako už raz sa popálili, tak nechcú ešte raz, a preto tieto sektorové diferencie spôsobujú, že áno - sú voľné miesta v niektorých sektoroch, ale ľudia tam nechcú ísť. Takže napriek tomu ako vidíte na tej pravej strane očakávame aj vo väzbe na tie všetky podporné protipandemické schémy, že tá situácia v zamestnanosti bude lepšia ako po napríklad finančnej kríze - finančná kríza je modrá a tá druhá čiara to je vlastne tá súčasná pandemická kríza. Čo sa týka miezd, tam sme v tých nominálnych veličinách nerobili veľmi veľa úprav, ale práve tá vyššia inflácia trochu zníži potom rast reálnych miezd. K inflácii – tam pán guvernér hovoril relatívne extenzívnejšie, ale tuto vidíte napríklad aj tie zložky, vidíte to červené v roku 2022, kde práve tie energie, regulované ceny veľmi výrazne posunú tú infláciu vyššie a vzhľadom na to, že očakáva sa minimálne teda po tom neskôr nejaká stagnácia týchto cien, tak už to červené vymizne v roku 2023 a to chýbajúce červené vysvetľuje z veľkej časti, prečo hovoríme o tom, že inflácia bude dočasného charakteru. Ešte možno k tomu číslu, čo hovoril pán guvernér, z pohľadu toho čo by bolo keby, tak sme urobili vlastne taký scenár, že kde by sme mohli byť v prípade, že by sme očkovali takým silným tempom ako najlepšie krajiny v rámci EÚ, lebo sme vlastne aj nabádali k tomu očkovaniu v minulosti, tak vidíme najmä na tom druhom grafe zľava, že v takom prípade už počet hospitalizovaných by bol veľmi nízky. Tú čiaru je veľmi ťažko aj rozoznať od tej nuly, to znamená, že tie ďalšie dva kopčeky sú tie základné naše scenáre a nejaký rizikovejší scenár alebo teda základný a silnejší očkovací scenár, ale keby sme očkovali tak ako najlepší, tak už by sme taký kopec tam ani veľmi nevideli, a práve preto ani opatrenia nemuseli byť ako v mnohých krajinách, ktoré už dosiahli zaočkovanosť 80 %. A potom sme v tej tabuľke teda vyčíslili výpadok v krátkodobej spotrebe, najmä teda IV. štvrt'rok tohto roka a I. štvrt'rok budúceho roka a keď tie čísla dáte dohromady, zhruba tých 380 mil. v tomto roku a ešte 630 mil. v budúcom roku, tak to dá dohromady tú miliardu, čo spomínal pán guvernér. Tuto by som len spomínal, že v tom fiškálnom výhľade nič nového, zatiaľ stále držíme tie predpovede, ktoré sme mali aj predtým. A tu je len sumarizačná tabuľka - ako vidíte tie najvážnejšie veci sa dejú najmä v tom prvom stĺpci a druhom a tým, že inflácia ide hore, takže aj tá priemerná, potom reálna mzda musela byť revidovaná smerom nadol, ale stále ešte

ukazuje pozitívne prírastky. Takže toľko z mojej strany na dokreslenie príbehu a ak máte nejaké otázky, tak ak budem vedieť odpovedať, tak radi to tak aj spravíme.

Peter Majer, hovorca NBS

Všetky materiály sú už v tomto momente aj na našej webovej stránke. Dano Horňák, nech sa páči.

Dano Horňák, Televízia TA3

Dobrý deň, mňa zaujíma ako vnímate objem peňazí v bankách - vkladov, je to viac ako 40 mld., keď teraz sa naplní ten scenár, že inflácia sa zrýchli, či podľa vás sa ľudia nejak rozhybu a začnú tie peniaze, dajme tomu, aj nejako investovať alebo či by tak mali urobiť v rámci nejakej ochrany hodnoty peňazí v prípade toho zrýchleného inflačného vývoja. To by bolo zatiaľ všetko.

Peter Kažimír, guvernér NBS

Pán Horňák, to je taká otázka z oblasti finančného poradenstva, že? Finančné poradenstvo my neposkytujeme, my dohliadame finančných poradcov, ale samozrejme, aby som sa k tomu vážne postavil, my evidujeme nahromadené vklady aj v slovenských komerčných bankách, je to ináč jav, ktorý nie je opäť typický len pre Slovensko, to znamená - vo všetkých krajinách Európskej únie, pokiaľ viem, sa pandémie odzrkadlila aj tým, že úspory obyvateľstva stúpili, sú to takzvané nie úplne dobrovoľné úspory, sú to vynútené úspory z toho, že ľudia nemohli míňať prostriedky kvôli lockdownu. Je otázka spotrebiteľského správania, ktoré my odhadujeme, že v blízkom čase časť týchto úspor bude uvoľnená do nákupu služieb, aj tovarov aj dlhodobej aj krátkej spotreby - otázka je ako a kedy. Dokonca časť týchto prostriedkov môže spôsobovať ako keby aj navyšovanie cien, pretože v tej úvodnej časti sme vám vysvetľovali, že je nedostatok niektorých druhov tovarov, je ochota - je tu dopyt po nich, je tu finančná sila za spotrebiteľom, to znamená - ak je niečoho nedostatok, tak to, samozrejme, tlačí ceny nahor. Takže sme v takom kolečku, ale tie dôvody - opakujem, vrátim sa na začiatok tej tlačovej konferencie, dôvody sú dočasné alebo sú spôsobené výpadkami aj jednotlivých komponentov úplne v globálnych rozmeroch. My sme samozrejme na jednej strane radi, že táto sporivosť ako keby v podstate končí v našich komerčných bankách a posilňuje ich v podstate parametre, aj kapitálovej primeranosti aj celkovej výbavy, ale na druhej strane, dodatočné úspory sú ako keby dodatočným palivom aj pre domácu spotrebu, to znamená - rátame s nimi v posilňovaní domácej spotreby aj v ďalších rokoch. Všetko.

Ivan Tománek, RTVS

Čo s verejnými financiami, lebo tak teraz prebiehajú v podstate diskusie o rozpočte a ostávajú tri týždne dokedy má štát, resp. vláda predložiť na schvaľovanie rozpočet. Čo by ste odporučili – šetriť alebo investovať?

Peter Kažimír, guvernér NBS

Ja chcem upriamiť vašu pozornosť na vyhlásenie Bankovej rady k ekonomickému a menovému vývoju. Je tam pasáž, ktorá hovorí práve o tom, že si myslíme, že ciele v oblasti výšky deficitov by mohli byť ambicióznejšie podľa nás. Vychádzame aj teda zo zlepšenej prognózy ekonomického rastu v najbližších rokoch a aj, samozrejme, z celkových podmienok plnenia Programu obnovy. Podľa nás je tu dostatok zdrojov hlavne z Európskej únie, ktoré môžu potom v podstate kompenzovať niektoré potreby z národných zdrojov. Takže máme málo informácií, máte pravdu, že ten čas je relatívne blízko, tuším 15. október je hraničný termín na predloženie programu, teda samotného draft budget plánu po anglicky povedané alebo proste návrhu rozpočtu a ten čas uplynie veľmi rýchlo, ale my nevidíme do kuchyne ministerstva financií, je tu len skromné odporúčanie, že podľa nás sú splnené podmienky na to, aby tie ciele mohli byť ambicióznejšie ako boli uvedené v programe stability na jar tohto roku. To je všetko.

redaktor, TV JOJ

Ďakujem, otázku pre kolegyňu - pán guvernér, považujete návrh vicepremiéra Holého o výstavbe nájomných bytov za dobrý a efektívny alebo naopak, predstavuje tento návrh riziko pre slovenskú ekonomiku? Ak môžete.

Peter Kažimír, guvernér NBS

V prvom rade chcem povedať, že si musíte uvedomiť polohu, pozíciu Národnej banky Slovenska, sme miesto pripomienkovacieho konania skoro každej legislatívy, v tomto prípade špeciálne Národná banka Slovenska má svoje zásadné pripomienky k celému balíku legislatívy, ale tie sa hlavne týkali dohľadových funkcií, hej, lebo náš vzťah k regulácii a dohľadu finančných trhov nám, samozrejme, dáva za povinnosť sa vyjadrovať k legislatíve, ktorá zasahuje do tejto oblasti a treba povedať, že plán, o ktorom hovoríte, je prvý, podľa mňa, ucelený plán, ktorý na Slovensku existuje v oblasti nájomného bývania. Treba pomenovať, že nájomné bývanie je oblasť, ktorá na Slovensku aj v medzinárodnom porovnaní zaostáva, to znamená - určite je bohumilé sa jej venovať. Model, ktorý daná legislatíva preberá v podstate

zo zahraničia z časti, z nejakej časti proste splňa tieto ciele, ktoré potrebujeme, ale treba si uvedomiť, že tento model asi nie je odpoveďou na tzv. sociálne a dostupné bývanie - to je treba si povedať úplne na rovinu. A chcem len zopakovať, že Národnej banke Slovenska sa minulý týždeň podarilo vyriešiť zásadné spory, naše zásadné pripomienky boli akceptované a z tohto pohľadu máme v podstate dohodu a nemáme žiadne zásadné pripomienky k tejto legislatíve v budúcnosti. Všetko.

redaktor, TV JOJ

Ďakujem pekne, druhá otázka. V podstate nadviažem na kolegu z RTVS - zajtra odlieta premiér Heger do Atén. Mnohí vlastne opoziční – pán Kamenický - označuje rozpočet a celé tieto vlastne naše verejné financie ako keby cestu do Grécka - či to vnímate až tak negatívne, cestu grécku poznáte veľmi dobre, aj ste boli na euro groupe, aj ste mali vtipné tweety - či to vnímate až tak negatívne, keby by sa dalo, prípadne či momentálne ako je Grécko na tom, či to viete zhodnotiť tak ľahko, či tá cesta je strastiplná naďalej alebo už sú lepšie na tom prípadne. V kontexte tom, že zajtra tam odlieta, bude rokovanie s premiérom Hegerom. Ďakujem.

Peter Kažimír, guvernér NBS

Asi rozumiete, že ja si musím odpustiť bonmoty, ktoré som si mohol dovoliť v minulosti a tie si dovoliť teraz dnes už nemôžem. Otázku úrovne slovenského verejného dlhu komentoval viceguvernér Ľudovít Ódor a tie čísla ste videli úplne jasne. V najbližších rokoch aj bez akéhokoľvek nejakého reformného úsilia by sa verejný dlh mohol dostať aj pod 60 % hlavne vďaka proste ekonomickému rastu, to znamená - matematickým výpočtom veľmi ľahko. Čo sa týka fungovania gréckej ekonomiky, ťažkosti zotrávajú samozrejme, ale informácie, ktoré mám z pohľadu plnenia úloh, ktoré ako krajina, ktorá bola kedysi - programom mala za úlohu si plniť - tak pokiaľ viem, sa gréckej vláde darí plniť tento cestovný poriadok k spokojnosti svojich veriteľov. Ďakujem.

Rado Tomek, Denník N

Hovorili ste, že sa rozprávate aj s firmami, signalizovali vám niektoré, že by pri pokračujúcom raste cien energie mohli úplne uzavrieť výrobu dočasne? Toto sa deje napríklad vo Veľkej Británii a na Slovensku máme viacero energeticky náročných firiem, či s tým počítate? A potom by som sa chcel spýtať na ceny nehnuteľností – tie nožnice medzi tým, čo reportuje Národná banka Slovenska z ponukových cien a Štatistický úrad z realizačných, sa roztvorili, keď štatistický úrad začal používať nový dataset priamo z katastra - a je samozrejme rozdiel

aké očakávania formujú správy o dvadsaťpercentnom raste a očakávania o päťpercentnom raste - či už developerov alebo kupujúcich a predávajúcich. Čo s tým, ako vo svetle týchto dvoch časových radov sa pozerat' na rast cien nehnuteľností? Ďakujem.

Peter Kažimír, guvernér NBS

Dobre, čo sa týka dialógu s firmami – áno máme nový model komunikácie so slovenskými firmami, je ich skoro 80, s ktorými máme pravidelne dvakrát ročne dialóg. Tie firmy sú naozaj z rôznych oblastí ekonomiky, aj z hľadiska veľkosti, aj z hľadiska predmetu činnosti. A musím povedať, že tá debata, ktorá prebehla pred necelým mesiacom – ak ju zarámčujeme v tom čase – tak žiadne zásadné ponosy z hľadiska nejakého rekordného rastu energií sme tam nezaznamenali, to znamená - ohrozenia života z tohto pohľadu sme nezachytili, aspoň ja som takúto informáciu nemal. Samozrejme, že máme dlhodobu - máme v niektorých častiach Slovenska časti výroby, ktoré sú z hľadiska intenzity použitia energií veľmi, veľmi problematické, viete asi – môžeme ich lokalizovať či už na stredné alebo severné Slovensko - to je proste evergreen slovenský a z tohto pohľadu myslím si, že konkurencieschopnosť týchto firiem do veľkej miery samozrejme závisí aj od regulačných rozhodnutí na úrovni štátu – tak sa to dialo aj v minulosti, tak sa to zrejme bude diať aj v budúcnosti. Čo sa týka dát z hľadiska cien nehnuteľností, tak tu musím najprv povedať, že ja som veľmi osobne rád, že konečne kataster po roku 2021, po asi desiatich rokoch dožadovania sa, aby začali proste produkovať nejaké informácie z hľadiska realizačných cien, že ich konečne budeme mať k dispozícii, ale pravdou aj je, že sme len na začiatku, to znamená - žiadne časové rady z hľadiska dát realizačných cien nemáme a z tohto pohľadu ani nevieme sa tým pádom úplne dobre hýbať z hľadiska vyhodnocovania týchto dát. Takže my, pokiaľ viem, veľmi radi zostaneme pri spracovaní nášho balíka dát, ktorý je založený, samozrejme, na ponukových cenách a na takej cenovej mape, ktorú si NBS vytvárala historicky aj v spolupráci s realitnými kancelármi. Tu ten časový rad máme a ten má obrovskú hodnotu samozrejme pre nás a realizačné ceny budú, samozrejme, doplnkom, ktorý veľmi plasticky, samozrejme, bude schopný doplniť ten celkový obraz. O tom ako ďalej - je to, že v podstate my nie sme teraz pripravení jeden balík informácií meniť za druhý, skôr budeme pracovať na tom, aby sme si ho doplnili, to je asi celok. Ale my, samozrejme, vieme doplniť informácie z tohto cenového vývoja ešte aj informáciami z oblasti dopytu po úveroch. To znamená - tam tie informácie sú plne, podľa mňa, jasné a dopĺňajú ten celkový obraz. Možno, pán viceguvernér, ak chce.

Ludovít Ódor, viceguvernér NBS

Možno naozaj len krátko, lebo my to naozaj vnímame skôr pozitívne – myslím to, že máme k dispozícii viacero druhov dát, tak isto ako keď máte na infláciu, výrobné ceny, HICP domácu metodiku, že dôležité je ale potom konzistentne komunikovať a konzistentne vytvárať príbeh o tom, čo sa deje, lebo tie realizačné ceny nemáme veľmi historicky dozadu. Niektoré máme a ukazujú sa, že v priemere je to v poriadku, ale sú obdobia, kedy tie ponukové ceny sú nad, sú obdobia, kedy sú pod, takže budeme sa snažiť pracovať so všetkými, ale najmä – to čo treba povedať – že keď hovoríme napríklad o finančnej stabilite, ktorá je pre nás úplne kľúčová, tak tam dokonca ešte máme svoje nejaké vlastné iné ukazovatele, ktoré sledujú presne ten istý problém, lebo iste chápete, že napríklad na tom hypotekárnom trhu to pokrytie je trochu iné ako celoslovenské a tam možno je lepšie sa sústrediť, ja neviem – keď sa predávajú najmä byty v Bratislave na hypotéku, tak tam treba sledovať vlastne ten cenový vývoj, tak isto ako keď hovoríme o penziách, tak sledujeme cenový vývoj, napríklad u dôchodcov, domácností. Takže, treba vedieť na ktorý účel ktorý časový rad, ale hovorím - ja to beriem skôr pozitívne z pohľadu obohacovania tej dátovej základne, ale musíme si dávať veľký pozor, aby nevznikla nejaká kakofónia, že každý bude zverejňovať nejaký svoj indikátor bez toho, aby sme vedeli, že na ktorý účel ktorý indikátor je najlepší. Takže, tam tú domácu úlohu si musíme aj my splniť, aby sme jasne komunikovali, ktorý napríklad v oblasti finančnej stability je pre nás ten kľúčový ukazovateľ.

Ivan Tománek, RTVS

Síce ste hovorili, že neočakávate nejaké výraznejšie obmedzenia pandemické, ale v prípade, že by sa zaviedol nejaký dajme tomu tvrdší lockdown alebo dačo takéto by bolo v hre, ako by sa to prejavilo na výkonnosti ekonomiky?

Peter Kažimír, guvernér NBS

No, my sme do istej miery, samozrejme, my očakávame isté spomalenie tretej vlny, len skúsenosť hovorí o tom, že každá ďalšia vlna a každé ďalšie pandemické opatrenia sú síce obťažujúce, ale majú ako keby menej a menší a menší negatívny dopad na ekonomiku. A dávame vám do pozornosti to porovnanie s krajinami, ktoré majú väčšiu mieru zaočkovanosti - asi viete, že ten európsky priemer je niekde k 70 %, medzi 60 a 70, naša úroveň je 40, preto sme proste na konci tých všetkých rebríčkov, tí najlepší v Európe atakujú osemdesiatku. Ak by sme si zobrali, opakujem ten príklad - krajina, ktorí sú premianti, niekde k tým osemdesiatim percentám, tak podľa nás by domáca spotreba v poslednom štvrtroku tohto roku a v prvom

štvrtroku budúceho roku mohla byť obohatená o miliardu, o miliardu by tam v podstate tá spotreba mohla byť vyššia hlavne v oblasti služieb, samozrejme. Ľudo, prosím.

Ľudovít Ódor, viceguvernér NBS

Toto máme v predikcii, to znamená, že predtým sme vám neukazovali tú tretiu vlnu, lebo sme čakali vyššiu zaočkovanosť a teraz tam vidíte aj tú tretiu vlnu aj v striktnosti opatrení – to je na tej ľavej strane a na tej pravej strane sú tie hospitalizácie, že tam vidíte síce menší, ale je tam stále ten malý kopec a v tých scenároch vám ukážeme, že keby sme boli tí premianti, tak už by sme tam takmer nevideli ten ďalší kopec v hospitalizácii, že by to bolo takmer flat. Takže to je ten príbeh, aby sme ešte raz úplne jasne zdôraznili.

Peter Kažimír, guvernér NBS

Výsledkom je to, že neochota byť vo väčšej miere zaočkovaní nás niečo bude stáť.

pán Blaščák

Ja by som sa chcel spýtať na riziká tak vo vývoji inflácie a hospodárskeho rastu v súvislosti s tým, čo sa deje v Číne, Evergrande je veľký dlžník a zrejme mu vláda pomôže, ale ak by to padlo, aký by to malo efekt dominový, aké predpokladáte prelievanie sa tých cenových vplyvov a samozrejme rastových vplyvov do Európy, do eurozóny a na Slovensko.

Peter Kažimír, guvernér NBS

Úplne vo všeobecnosti – určite by to nebola dobrá správa, takže to je proste ďalšia dávka, proste ďalšia pilulka horká proste do celého nápoja neistoty, ktorý si musia asi vypiť do dna, ale z hľadiska rezistencie nášho finančného sektora vám chcem proste s plnou vážnosťou prehlásiť, že síce situáciu sledujeme aj na úrovni ECB z hľadiska angažovanosti a expozície jednotlivých subjektov finančného trhu európskeho, ktoré sú zakotvené v Európe voči tomuto čínskemu gigantovi. V slovenských podmienkach vám môžem na anonymizovaných dátach oznámiť, že expozícia Slovenska je 300 tis. EUR, a to určite prežijeme v každom prípade. Tá expozícia na európskej úrovni je, samozrejme, rádovo, rádovo väčšia, ale treba si uvedomiť parametre finančnej stability, o ktorých sme tu pred chvíľou hovorili a keď cestujeme v čase do začiatkov veľkej globálnej finančnej krízy v roku 2008 a 2009, tak to bol iný príbeh. Tam sme finančný sektor mali v úplne inom stave ako dnes. Takže trúfame si tento problém prežiť. Môže to byť vlna, ale nemyslíme si, že by táto vlna nás mala potopiť.

Peter Majer, hovorca NBS

Mám ešte jednu otázku, ktoré prišla emailom z Prahy, agentúra Reuters, pán Müller: Do akej miery vás znepokojuje aktuálna zvýšená inflácia a ako dlho môže podľa vás táto situácia trvať? A druhá otázka – Európska centrálna banka by mala v decembri koncom roka nechať dobehnúť nákupy aktív a nahradiť ich niečím novým. Čo vidíte ako pravdepodobné, čo by to mohlo byť?

Peter Kažimír, guvernér NBS

Začnem tou druhou otázkou, neviem o tom, že by niečo malo v decembri končiť a v januári, 1. januára niečo iné začínať. Ako my pokračujeme v našom pandemickom programe PEP a tak isto vo svojom štandardnom programe APP, aby som tu všetkých neobťažoval detailami, to znamená - pokračujeme v objemoch, o ktorých rozhodneme v decembri na ďalší štvrťrok budúceho roku - to je odpoveď na tú druhú otázku. Čiže úplne štandardný vývoj a budeme sa v prvom rade riadiť podmienkami na finančných trhoch, ktoré sú teraz mimoriadne, mimoriadne výhodné pre všetkých. A čo sa týka cien – zopakujem len to, že - áno, cítime obavy, že tie inflačné tlaky by mohli pretrvať dlhšie ako sme pôvodne ráтали a to hlavne cez problémy s dodávkami jednotlivých súčiastok a náhradných dielov a s výpadkami v oblasti zahraničného obchodu tým pádom. Takže tieto problémy by mohli podľa nás pretrvávajú dlhšie na základe informácii, ktoré máme priamo od priemyselných výrobcov a sú tu isté obavy, že ak by to trvalo dlhšie, tak by sa tento cenový tlak mohol potom preniesť aj do mzdových vyjednávaní aj na ďalší rok. To znamená - jedna otázka, čo sa udeje vo mzdových vyjednávaniach na rok budúci a čo sa potom udeje vo vyjednávaniach na rok 2023 a tam sú isté zvýšené riziká smerom nahor. Všetko. Ďakujem.

Peter Majer, hovorca NBS

Nevidím žiadnu ďalšiu otázku, ďakujeme, že ste prišli. Alebo ešte jedna, dobre ...(prerušený záznam, pozn. prep.)...

Peter Kažimír, guvernér NBS

...(prerušený záznam, pozn. prep.)... tak ako som na ne reagoval v čase letnej uhorkovej sezóny, to znamená - ja jednak nikomu neuberám právo na to, aby vyjadroval svoj politický názor alebo osobný názor, ale na druhej strane žiadam tak isto právo na mojej strane, aby som vykonával svoj mandát v súlade so zákonom o NBS a v súlade európskymi zákonmi. Ďakujem.

Peter Majer, hovorca NBS

Ďakujem pekne, pekný deň.